

21 NISAN 1988

ANKARA NOTLARI

MUSTAFA EKMEKÇİ

Meinz'da Namık Kemal Günleri...

"Türk Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi" adına Prof. Server Tanilli, yazdığı mektupta özetle şöyle diyordu:

"Sevgili Ekmekçi,

Son haftalarda hiç yazamadım sana. Şimdi birkaç satır ve bir de hatırlatma: Namık Kemal'in 100. Ölüm Yıldönümü için anma toplantısı kesinleşti. Onu, 15-16 nisanda Almanya'nın Meinz kentinde gerçekleştireceğiz. İlk gün Türkologlar bir araya gelecekler; ikinci gün daha genel bir panel yapılacak. Bu panele İlhan Ağabey de katılıyor; Frenk Mustafendi'nin torunu olarak sen de geleceksin. Rahmetli dedenin Avrupa yolculuğu, sanıyorum Namık Kemal'inkiyle aynı yıllara rastlar; belki ilişkileri de olmuştur; varsa onları anlatırsın sen de.

Dikkat ediyorum, resmi çevrelerde ve "Osmanlı" deyince kendinden geçen sağ kesimde bu önemli yıldönümüyle ilgili hiçbir kıpırdanma yok. Ne bir ses, ne bir nefes! Herhalde, özgürlüğe kaside yazmış olması çoğu kişiyi sessizliğe itiyordu; belki söylediklerinden alınanlar vardır.

Ne diyordu bir yerinde o kasidenin?

"Muini zalimin dünyada erbab-ı denaettir,/Köpektir zevk alan seyyad-ı biinsafa hizmetten."

Yeni kuşaklar için çevirmiş olalım: "Dünyada zalimin yardımcısı alçak kişilerdir;/İnsafsız avcıya hizmetten zevk duyan köpektir ancak."

Doğrusu, yenir yutulur şey değil!..

Gözlerinden öperim selam ve sevgiler yolluyorum; sana ve oradaki dostlara.

Şimdilik hoşça kal sevgili kardeşim.

Server Tanilli"

İlhan Selçuk, toplantılara katılmadı. Onun mesajını ben okudum. İlhan Selçuk mesajında şöyle diyordu:

"Sevgili arkadaşlar!..

Zorunlu nedenler yüzünden toplantınıza katılmadığım için çok üzgünüm.

Namık Kemal için ben de bu anlamlı günde birkaç söz söylemek; ama daha çok bu konuda yetkili ve yetkin konuşmacıların yakın ve uzak tarihimizin bu ilginç kişiliğine ilişkin gerçekleri bütün boyutlarıyla öğrenmek isterdim.

Olmadı.

Yine de Namık Kemal deyince herkesin üzerinde birleştiği erdemleriyle ve değerleriyle bir büyük adamın heykeli geliyor gözümün önüne...

Ancak ölümünün 100'üncü yıldönümünde Kemal'in yurtdışında anılmasının anlamı çok büyük...

Çünkü Namık Kemal, istibdadın baskılarından kurtulmak için yurtdışına çıkmak zorunda kalmıştı...

Çünkü Namık Kemal, kendi çağında yaydığı fikirlerinden ötürü "devlet düşmanı" sayılmıştı...

Çünkü Namık Kemal, yurdunda yasaklanmış; tehlikeli fikirleri savunan bir sakıncalı gibi görülmüştü...

Çünkü Namık Kemal, çağının Nazım Hikmeti'ydi...

Çünkü Namık Kemal, yurtseverdi, çağına göre ilericiydi, siyasal iktidara karşıtı.

Ölümünün 100'üncü yılında Namık Kemal'i yurtdışında anmak zorunda kalan Namık Kemal'lere selam ve saygılarımı sunarım.

İlhan Selçuk"

Namık Kemal'in 100. yıl toplantısına, Namık Kemal'in torununun kızı olan Nermin Menemencioğlu, Londra'dan gelip katıldı. "Namık Kemal Avrupa'da" konulu bildirisini okudu. Strasbourg'ta oturan İrene Melikoff gelememiş, Server Tanilli ile bildirisini yollamıştı. Onun bildirisinin konusu ise "Namık Kemal, Masonluk, Bektaşilik"ti. Paris'ten gelen Dumont "Namık Kemal'in Gazeteciliği"ni anlattı. Dr. Serol Teber'in okuduğu bildirinin konusu ise "Namık Kemal, Yeni Osmanlılar ve Paris Komünü"ydü. Bu ilk gün toplantısını Prof. Server Tanilli yönetti, onun konusu ise "Tanzimat Edebiyatı ve Namık Kemal"di.

İkinci gün toplantısını Fakir Baykurt yönetti. Çağrının afişini yapan Abidin Dino, Güzin Dino sayrı olduğundan gelememişti. İsveç'ten gelen Demir Özlü'yle Paris'ten Ataoğlu Behramoğlu "Namık Kemal ve Özgürlük" konulu açıkoturuma katılanlar arasındaydılar. Bu açıkoturumda Server Tanilli, Sarol Teber ile ben de vardım.

İki gün boyunca salonlar doldu taşı. İkinci günü, salon daha genişti. Kalabalık daha çoktu. Alt katta da eski MHP'lilerin dinci kanadının toplantısı vardı. Kapıya Türk bayrakları asmışlardı. Alman polisleri gelmişler, toplantıyı düzenleyenlere "Bir olay ne çıkar mı?" diye sormuşlar, önlemlerini almışlardı.

Meinz, Gutenberg'in doğduğu yerd. Burada müzesi, üniversitesi vardı. Arada, müzeyi dolaştık. Gutenberg'in ilk basımevini gördük. İlk basımevinin aslı değil elbette, 1925'lerde yapılmış benzeri.

Meinz, iki yüz bin nüfuslu bir kent. On bin kadar Türk var. Pazar yerinde çokça Türklere, İtalyanlar bağıyorlar. Ren (Rhein) Irmağı kıyıları, gezinti yerlerinin başında geliyor.

Namık Kemal toplantısını, Meinz Demokratlar Birliği, Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi, Yeşiller Rheinland-Pfalz Parlamento Grubu ile Gutenberg Üniversitesi Öğrenci Birliği ortaklaşa düzenlemişler. Elbette, ağırlık buradaki Türk aydınlarının üzerinde. Toplantıya çok uzaklardan gelenler vardı. Meinz Demokratlar Birliği'nden dış doktoru Alp Hamuroğlu'yla eşi Sevgi Hamuroğlu, Dr. Fatma Er, Öğretmen Mehmet Tuncel, Zeynep Tuncel. Makine Mühendisi Kenan Atik, Ahmet Üzüm, İşçi Hüseyin Cengiz, Ali Seyfi, Dr. Fuat Saner, Stuttgart'tan DGB Türk İşçileri Sekreteri İsmail Kahraman ile eşi Müyesser Kahraman, Bremen'den Sosyal Pedagog, Yüksek Grafiker Ali Elish, Dr. İsmail Apul, toplantıyla ilgilenip koşturanlar arasındaydılar.

Araştırmacı Paul Dumont, "Gazeteci Olarak Namık Kemal" konulu bildirisinin girişinde şöyle diyordu:

"Büyük Türk yazarı Namık Kemal, ölümünün yüzüncü yıldönümünde bugün "klasik" gibi görünüyor. Bunun anlamı şu: Ondandır bilinen, sadece, çoğu kez okul kitaplarının sayfalarına hapsolmuş birkaç "seçme parça"; onu saygıyla donatanlar ise, ıpkı soğuk bir mermer heykele yapılan -tutkudan yoksun- bir tapınış içindeler. Bir edebiyatçı için ne kadar önemli olursa olsun, bir milletin edebiyat tarihinde bir bölüm haline gelmek, bir parça ölmekdemek. Öylesine saygı duyulan, öylesine dillerde dolaşan, ama ölesine az okunan Namık Kemal, böylesi bir ölümü nereden bilbilirdi ki?"

Kuşkusuz esef duyulacak bir olay bu. Ancak Namık Kemal, yazdıklarının ve edebi görüşlerinin eskimesinden dolayı, belli bir ölçüde antolojilere ve ders kitaplarına atılmış olsa da bugün yine de alabildiğine güncel bir yazar. Nesiyile? Bir yüzyı aşkın bir süre önce savunduğu cesur düşünceleriyle, toplum aydınının rolü hakkındaki militan anlayışıyla, geleceğe doğru ısrarlı bakışıyla! Bugünkü Türkiye'de, edebiyatçılar, aynı kuşaklarla, aynı tehditlerle, aynı yasaklamalarla yüz yüze oldukları içindir ki Namık Kemal, onların gözünde daha da büyük bir onur kaynağı..."

